

MORSE TĒKENS

A group of people, including children and adults, are gathered in a garden for a ribbon-cutting ceremony. A woman in a white t-shirt and dark shorts is cutting a red ribbon with scissors. A young girl in a striped shirt and blue shorts stands in the center, holding the ribbon. To the left, a boy in a blue soccer jersey and a girl in a yellow shirt are watching. In the background, a man in a white shirt and khaki pants is standing near a wooden structure with colorful balloons. The garden is paved with stone tiles, and a house is visible in the background.

Colofon

Initiatiefgroep wijkmagazine

Dick Wouters (voorzitter)

Secretaris (vacant)

Hilde van Dijk (penningmeester)

Redactie:

Frauke Bokker

Wendy Buysse

Hilde van Dijk (opmaak)

Ineke Kester (eindredactie)

Lia van der Laan

Gerard J. Telkamp (eindredactie)

Dick Wouters (foto's)

Druk: Drukkerij De Bink, Leiden

Morsetekens verschijnt voor het gehele Morsdistrict ten westen van de spoorlijn in een oplage van 4400 exemplaren met een frequentie van 4x per jaar

foto omslag: Paula van Ommen (zie blz. 19)

Correspondentie:

Wijkmagazine 'Morsetekens'
p/a Buurtcentrum Morschwijk
Topaaslaan 19
2332 JC Leiden
www.morsetekens.nl
info@morsetekens.nl

Sluitingsdatum insturen kopij
maandag 20 augustus 2018

Verschijningsdatum volgend nummer:
medio september 2018

Morsetekens digitaal:

Morsetekens is ook digitaal beschikbaar op onze website:
www.morsetekens.nl

Nieuwe Raad, nieuw College, nieuw geluid en dialoog?

Morsetekens is tot in de haarvaten verbonden met de Mors. Het Morsdistrict maakt samen met Stevenshof deel uit van stadsdeel West, een van de vier stadsdelen van Leiden. En wie Leiden zegt, zegt politiek. Wat er bij ons in de wijk gebeurt, wordt in belangrijke mate bepaald door de lokale politiek. We leven in onze wijk niet op een eiland.

In maart waren er de verkiezingen voor de gemeenteraad. Inmiddels is het nieuwe college van D66, PvdA en GroenLinks een feit. Er is een beleidsakkoord 2018 – 2022 “Samen maken we de stad”. De portefeuilleverdeling van B&W is als volgt. Bestuur, Veiligheid en Handhaving komen voor rekening van Burgemeester Henri Lenferink. Onderwijs, Jeugd en Financiën: wethouder Paul Dirkse (D66). Werk, Economie en Cultuur: Yvonne van Delft (GroenLinks). Gezondheid en Welzijn: Marleen Damen (Partij van de Arbeid). Duurzame verstedelijking is de taak van Fleur Spijker (D66). Duurzaamheid en mobiliteit: Martine Leewis (GroenLinks). Kernwoorden zijn duurzame verstedelijking, iedereen doet mee en stad van ontdekkingen / centrum in regio.

Het aardige is dat drie van de vijf wethouders persoonlijk kennis hebben van de Mors. Marleen Damen, de vorige wethouder wijken, woonde tot voor kort in de Jacob Catslaan. Martine Leewis woonde tot voor kort in Koppelstein. En Yvonne van Delft kennen we van haar artikel in ons decembernum-

mer 2017, waarin zij haar jeugdherinneringen aan de Lage Mors beschreef, waar zij nog steeds woont. Ten slotte is Antje Jordan van D66 “beoogd” raadslid. Zij staat op de eerste opvolgingsplaats en zij woont in de Lage Mors. Als wijk hopen we te profiteren van al deze ervaringsdeskundigheid.

Voor de Mors een concreet punt is dat het college inzet op versterking van lokaal ondernemerschap en investering in buurtwinkel(centra). Zo wordt het Diamantplein met name genoemd als winkelcentrum waarvoor het college wil inzetten op vernieuwing. En er is een lichtpuntje dat de planontwikkeling rondom de Ommedijkseweg wellicht niet doorgaat in de aanvankelijk voorgestelde vorm.

We zullen verder zien wat het akkoord gaat brengen voor de Mors. Hoe zien wij onze wijk? Wat voor gedachten zijn er over hoog- en laagbouw, vergroening en verduurzaming, wijkvoorzieningen voor iedereen? Morsetekens biedt als informatie- en communicatiemiddel ruimte aan de dialoog ín de wijk en met de politiek. Prettig zijn initiatieven waar de gemeente naar de wijk komt, zoals de collegetour in 2017, Samen aan de slag-bijeenkomsten en een bereikbare wijkregisseur, die de wijkbewoners met vragen naar het juiste loket of de juiste ambtenaar kan brengen.

Ineke Kester en Gerard J. Telkamp

Stand van zaken Leidse Ring Noord

De gemeente Leiden werkt nog altijd hard aan de plannen voor de Leidse Ring Noord. Het besluit het busstation niet te verplaatsen naar de achterzijde van Leiden CS heeft gevolgen voor verkeersstromen langs de Plesmanlaan, Schipholweg en Morssingel. Mede hierdoor verkent men andere verkeerskundige oplossingen dan destijds in het kaderbesluit waren opgenomen. Een geactualiseerd kaderbesluit voor het tracédeel Plesmanlaan zal naar verwachting nog vóór de zomer naar de gemeenteraad gaan. De aanbesteding van dit deelproject vindt plaats in 2019, de bouw kan dan in 2020 beginnen.

Op 20 februari vond de eerste van twee meedenkavonden voor omwonenden en belanghebbenden plaats. Projectmanager Fred Gonlag en omgevingsmanager Bart Gerrits gaven een presentatie over de stand van zaken van het project en vertelden welke activiteiten er de komende tijd zullen plaatsvinden. De tweede meedenkavond wordt nog vóór de zomer georganiseerd.

Een activiteit die inmiddels is afgerond, is dat diverse bomen langs de Plesmanlaan, Schipholweg en Morssingel een behandeling hebben gekregen ter voorbereiding op een eventuele verplanting. De wortels van de bomen zijn

rondgestoken, zodat ze een compactere, betere kluit vormen. Ook krijgen de bomen extra water en voeding. Langs de Plesmanlaan zijn alleen de twee grote esdoorns bij het benzinestation rondgestoken; diverse andere bomen zijn zo recent geplant, dat ze gemakkelijk verplant kunnen worden, mocht dat nodig zijn.

Over het ontwerp van het tracédeel zelf valt op dit moment niet veel te zeggen. Er zijn zoveel opties die nog bestudeerd worden, dat we nog even geduld moeten oefenen. Kortom: wordt vervolgd. Meer lezen? Kijk hier:

<https://gemeente.leiden.nl/inwoners-en-ondernemers/werkzaamheden-in-leiden/leiden-bereikbaar/leidse-ring-noord/>
Via deze pagina kun je je ook abonneren op de nieuwsbrief voor dit project.

Tekst en foto Anne Sytske Keijser

Stad en land in het Plesmanviaduct

Aan de rand van onze wijk, maar nog wel in de Mors, kunnen we sinds kort genieten van kunst in het Plesmanviaduct. De twee fiets- en voetgangerstunnels waren eerst niet alleen tochtige maar vooral 's avonds ook nogal onheilspellende doorgangsroutes. Nu fiets je er zowel overdag als 's avonds voor je plezier doorheen in het felle licht van prettige lampen. In beide tunnelbuizen zijn aan weerszijden in mooie, vrolijke soms weemoedige kleuren voorstellingen aangebracht met als thema's heden en verleden van de stad Leiden, zon, zee, strand en duinen. De circa tien meter lange panorama's verrassen door forse tekeningen en aardige details. We zien van alles, van de Burcht tot de watertoren van de vroegere Leidse Duinwaterleiding in Katwijks Duin.

Waar hebben we dit alles aan te danken? Aanleiding is het nieuwe fietspad aan de noordzij van de Plesmanlaan. Onderdeel van een "belevingsroute" die Leiden met Katwijk verbindt (de Duin- en Zeeroute). Dit is een samenwerkingsproject van Leiden met omliggende gemeenten om fietsen over langere afstanden aantrekkelijker te maken. Helaas staat er in een van de berichten in de Leidse media dat het kunstwerk, tot stand gekomen in samenwerking met Leidse en andere fotografen, van tijdelijke aard is. Waarom? Bijgaande foto's, alleen al van de zuidelijke fiets- en voetgangerstunnel, bewijzen dat dit kunstwerk gewoon moet blijven.

Tekst en foto's: Gerard J. Telkamp

Uniek Leids erfgoed bedreigd

In een hoekje van het Morskwartier ligt een verborgen pareltje. Bouwplannen voor de 75 meter hoge “Toekan-toren” dreigen dit unieke stukje Leids erfgoed voor altijd te verruïneren, schrijft Fred Sengers, voorzitter van het Buurtcomité Rhijnhofweg.

In november vorig jaar berichtte het Leidsch Dagblad over bouwplannen voor de Ommedijkseweg [ter hoogte van het Haagsche Schouw, richting Valkenburgse Meer]. Navraag leerde dat dezelfde avond een informatiebijeenkomst was georganiseerd. De bewoners van de Rhijnhofweg waren hiervoor niet uitgenodigd, hoewel we op een steenworp afstand wonen. De avond moest de indruk wekken dat alle opties open lagen. Op tafeltjes lagen wel foto's van torenflats.

Op de tweede informatie-avond kwam het hoge woord eruit: projectontwikkelaar Timpaan wil hier een 75 meter hoge torenflat bouwen. Omwonenden schrokken zich een ongeluk. Wat betekent deze mega-toren voor hun uitzicht of lichtinval? Hoeveel verkeer trekt dit wooncomplex aan? Betekenen meer opstoppen op de Haagse Schouwweg nog meer stank en fijnstof? Hoeveel groen moet er wijken?

(lees verder op de volgende pagina)

buitenplaats Rhijnhof in gevaar

(vervolg van pagina 5)

Wij vroegen ons af: wat betekent dit voor het monument buitenplaats Rhijnhof? Negen huishoudens zijn trots en bevoorrecht dat zij op zo'n bijzondere plek mogen wonen. Dat komt met verantwoordelijkheden. Bewoners investeren tijd en geld in het behoud. Veel wandelaars, fietsers en waterrecreanten genieten daarvan. De plek waar de Toekan-toren komt, betekent dat die letterlijk en figuurlijk boven Huize Rhijnhof zal uittoeren. Een historische vergissing.

Sindsdien zijn we parttime actievoerders. Gingen flyeren en hingen spandoeken op. We huurden een kraan van 75 meter om inzichtelijk te maken hoe hoog dat is (zie foto). Bewoners en voorbijgangers waren verbijsterd.

historie

We merkten dat veel mensen Rhijnhof nauwelijks kennen. Even kort dan: eind 18e eeuw is Leiden een bloeiende stad. Wie geld heeft, woont op het Rapenburg. Omdat de grachten als open riool functioneren, is het daar in de zomer niet goed toeven. Wie veel geld heeft, heeft daarom een buiten. Net zoals de rijken van Amsterdam dat aan de Amstel of de Vecht hebben.

Hendrik van Sandijk is zo iemand. Hij woont op Rapenburg 48, het grootste woonhuis van Leiden, en hij koopt in 1759 aan de Oude Rijn een stuk grond en het huis dat er dan staat. Hij laat in

1772 een koetshuis bouwen en bouwt drie jaar later het herenhuis uit. Er komt een orangerie, waar je exotische planten uit de Oost kunt laten overwinteren. En een ommuurde moestuin. Ook wordt een parkachtige tuin aangelegd, met bomenlanen en waterpartijen.

In die tijd zijn er honderden van dergelijke buitenplaatsen. Maar velen raken in verval en worden uiteindelijk gesloopt. De redding van Rhijnhof is gek genoeg de industrialisatie. Leiden groeide in die tijd als kool en al snel raakten de stadsbegraafplaatsen vol. De Hervormde Kerk besluit daarom in 1908 de buitenplaats in haar geheel te kopen om er een nieuwe begraafplaats aan te leggen. Dat is de reden dat de buitenplaats er nog ongeschonden bijligt. Als je vanaf de weg naar Huize Rhijnhof kijkt, ziet het er nog net zo uit als bijna 250 jaar geleden. Kom het zelf zien, nu het nog kan.

En hoe is de situatie nu? Een samenvatting: de grondeigenaren, leden van de familie Van den Assem-Van der Valk, hebben projectontwikkelaar Timpaan opdracht gegeven een torenflat te realiseren. Te verwachten is dat in de loop van de maand mei het definitieve plan wordt gepresenteerd.

De gemeenteraad van Leiden zal echter het bestemmingsplan moeten wijzigen om zo'n megaflat op deze plek mogelijk te maken. En zover is het nog niet. Op [Petitie24](#) kunt u uw digitale handtekening zetten tegen de bouw van de torenflat. Meer informatie op [Facebook-pagina Nee tegen Toekan-toren](#).

Fred Sengers, voorzitter buurtcomité Rhijnhofweg.

Talent genoeg in de Robijnhof

Voor de vijf jaar die Libertas had uitgetrokken om de Robijnhof in de Hoge Mors te vernieuwen, zouden verschillende groepen tijdelijk in het oude zorggebouw verblijven. Het gaat om statushouders, personen met een lichte begeleidingsvraag, studenten en ook de ouderen in de aanleunwoningen. Tot verrassing van deze groepen en de buurt verkocht Libertas onverwacht en 3 ½ jaar eerder dan gepland de locatie en presenteerde men al concrete nieuwbouwplannen. (Over die plannen berichtten wij u al eerder, zie ons maartnummer.)

de tijdelijke bewoners

Maar hoe vergaat het de tijdelijke bewoners? Het betreft een uniek samenwerkingsproject tussen Libertas, de gemeente en De Huischmeesters. Vanaf eind 2016 trokken de tijdelijke bewoners in de Robijn, onder toezicht oog van Ralph Komen, die als huismeester toezicht houdt op de bewoners en handhaving van de huisregels, en van Fransje Barnard, welzijnsmedewerker (Libertas) voor begeleiding van het vrijwilligerswerk van de bewoners. Er lopen ook projecten op het gebied van ontmoeting en kunst. En de buurt, de Hoge Mors, kijkt waakzaam maar ook heel welwillend mee.

Alles bij elkaar ging een mooi project van start, in het begin natuurlijk hectisch om alle nieuwe bewoners te verwelkomen, om ze zelfstandig te leren wonen, de weg te leren kennen in de buurt en in het (werkend of studenten)leven, en om de huisregels en vooral ook elkaar te leren kennen. Alles was nieuw, de taal was in het begin een probleem, het had tijd nodig. Ralph kreeg vragen over de werking van de wasmachine tot en met de vele brieven die de statushouders kregen, over alles wat komt kijken bij het wonen in Nederland. Gelukkig bleek het een 'magic mix', het werkte. Een belangrijke 'regel' is dat iedereen openstaat voor elkaar. Vooral in de centrale hal komen mensen samen. Fransje is er twee keer per week op woensdag- en vrijdagmiddag. Ze is een 'verbinder' van vragers en helpers. Het motto is dat iedereen elkaar kan helpen en kan denken in oplossingen! Het afgelopen jaar heeft veel waarde gehad, stellen Fransje en Ralph: "omdat het belangrijkste is dat iedereen zijn eigen talenten heeft laten zien of ze hier heeft ontdekt."

elke vrijdag eetcafé

Intussen is er een levendige gemeenschap ontstaan, waar geleerd, gelachen en gediscussieerd wordt bij het drinken van een kop thee of een kop soep. Anderen hebben er baat

bij met rust gelaten te worden, maar vinden de mogelijkheid van gemeenschappelijke achtervang wel prettig. Er zijn vaste momenten waarop bewoners elkaar ontmoeten en er ontstaan nieuwe initiatieven. Zo is er elke vrijdag het eetcafé, waar ook buurtbewoners graag aanschuiven, en maandelijks is er in het weekend een **rommelmarkt** (zie foto linksonder). Studenten helpen anderen met taal of andere zaken. En bovenal helpt men elkaar, kleine diensten zijn snel bewezen, ook bij de ouderen in de aanleunwoningen. Een aantal mensen houdt zich bezig met kunstprojecten (zie foto linksboven), wat uitloopt op een expositie in de Hooglandse kerk, met als samenvattend thema 'het gevoel van thuis'.

En hoe het verder zal gaan? Na de voortvarende plannen over nieuwbouw heerst nu al weer maanden 'radiostilte'. De 'tijdelijke' bewoners zitten echter niet stil, zij ontwikkelen zich verder. Statushouders halen diploma's Nederlandse taal, die ze nodig hebben om bijvoorbeeld te kunnen studeren, van MBO tot universiteit. Studenten komen en gaan. En anderen leren om zelfbewust(er) op eigen benen te staan. Een ieder vliegt op eigen kracht weer uit.

Ineke Kester

Wieg van de wijk: de Schavuiten tien jaar in de Lage Mors

Heel veel baby's en peuters uit de Lage Mors hebben er hun fruithapjes verorberd. Er zijn vriendschappen ontstaan die vaak op basisschool en stoep verder bloeien. Kinderopvang De Schavuiten zit nu tien jaar in de Lage Mors, op een locatie waarvan je als ouder eigenlijk alleen kunt dromen. Het pand uit 1940 ligt aan de rand van park Kweeklust, recht tegenover het dierenwei'tje. Vroeger was het een boerderij genaamd De Slaagh. Wie goed kijkt, ontdekt de stille getuigen: oude bakstenen, maanvormige stalraampjes, contouren van een houten schuur, kromme perenbomen aan de overkant.

een crèche voor alle kinderen

Zes jaar geleden waren we op zoek naar een crèche. We liepen in eerste instantie aan De Schavuiten voorbij. Op het bord bij de ingang staat immers: 'Specialistisch Verpleegkundige Kinderzorg'. Niet bepaald de meest logische plek voor een gezond kind. Door een tip van een wijkgenoot gingen we er toch even kijken. En wat bleek? Ook gezonde kindjes kunnen bij De Schavuiten terecht. Heel bijzonder, want in Nederland bestaan slechts enkele crèches voor zowel chronisch zieke als ook gezonde kinderen.

Vanaf het begin was het voor onze dochter de normaalste zaak van de wereld dat 'sommige kindjes een slangetje in de neus hebben'. Ik moest er zelf aan wennen, eerlijk is eerlijk. Ik vond het behoorlijk confronterend als ik haar 's morgens wegbracht

en door de glazen deur van de groep voor chronische zieke kindjes keek. Maar al snel volgde ik haar voorbeeld en zwaaide vrolijk. Zuurstofflessen, slangetjes, rolstoelen; het viel me niet meer op. "Pap, je mag niet aan slangetjes trekken!" leerde ik van mijn dochter.

De Schavuiten is opgericht door Christa van der Born, Edith van Vulpen en Irma van Oostveen, drie verpleegkundigen die van aanpakken weten. Ze begonnen in 2003 in Voorschoten met de opvang van chronisch zieke kindjes. "Zij konden nergens terecht," vertelt Christa. "Op een gewoon kinderdagverblijf was geen verpleegkundige die bijvoorbeeld een katheter kon inbrengen. Het kind moest noodgedwongen thuisblijven, volledig geïsoleerd van de maatschappij.

Dat gebeurt overigens nog steeds in Nederland." Met de verhuizing naar de Lage Mors ontstond ruimte voor een 'gemengde opvang'. "Door met elkaar te spelen, leren kinderen de belangrijkste les in het leven: iedereen is anders, iedereen is waardevol. Bij ons ligt de nadruk niet op het zieke kind, maar op het kind. Je bent gewoon een van de schavuiten," stelt Christa, die samen met haar compagnons de afgelopen jaren ook in Almere en Zwolle een vestiging naar 'Leids model' van De Schavuiten opende.

In de Lage Mors krijgen wekelijks zo'n 20 schavuitjes specialistische verpleegkundige zorg. Denk bijv. aan kinderen die extra zuurstof nodig hebben, afhankelijk zijn van sondevoeding of lijden aan epilepsie. De reguliere dagopvang telt dagelijks ongeveer vijftig kinderen. De groepen gaan regelmatig bij elkaar op bezoek en spelen samen op het erf. Het vrolijke gejoel hoort bij het park, zoals het geschreeuw van de parkiet en het gepiep van de meerkoet.

Een kinderopvang zoals De Schavuiten draagt bovendien bij aan de samenhang in een buurt die sterk verjongt. Het laat een ons-kent-ons-gevoel ontkiemen tussen kinderen, hun ouders, en tussen ouders en kinderen van anderen, en speelt onbewust een netwerkrol. Op naar de volgende tien jaar!

Zie www.deschavuiten.nl

Leo Alexander Schlangen

Foto's: De Schavuiten

Echt iets lekkers!

Raaphorst
BROOD & BANKETBAKKERIJ

Tesselschodestraat 20
2332 BJ Leiden
T/F (071) 576 12 74

‘De Ruwe Diamant’

Binnenkort nieuw op Diamantplein

Ineke Lenssen (van Mutatio Advies) en Hiske Faber (van Hof van Sijthoff, van de Doezastraat) zijn twee Leidse sociaal ondernemers. Wat dat inhoudt blijkt zo ongeveer uit dit stukje. Ineke en Hiske hebben het plan opgevat om in afwachting van verdere plannen voor het winkelcentrum Diamantplein iets te doen aan de huidige leegstand. Ze willen een betere uitstraling van het winkelcentrum. Zij doen dit in samenwerking met onder meer “Het Warenhuis” (= de kringloopwinkel), met “Rudeboy Media” en met Eetcafé Deksel, aan de overkant van de Diamantlaan. Op dit moment zijn er nog wat technische problemen aan het pand waar “De Ruwe Diamant” wordt gevestigd, nl. de voormalige bakkerij van Tijsterman. Deze problemen worden opgelost, zodat binnenkort de deuren van ons pand kunnen worden geopend.

De Ruwe Diamant wordt samen met ondernemers en wijkbewoners een verbindende plek voor iedereen. Er is ruimte voor simpele horeca-activiteiten en een diversiteit van mensen en ook voor producten van lokale ondernemers. De inrichting komt tot stand met behulp van plaatselijke kunstenaars en ontwerpers en alles is te koop. “Rudeboy media” zal ter plaatse uitzendingen gaan verzorgen om zo wijkbewoners, wijkinitiatieven en wijkondernemers een podium te bieden en positief voor het voetlicht te brengen. Vanuit deze broedplek “De Ruwe

Diamant” zullen ook allerlei activiteiten in samenwerking met andere geïnteresseerden worden georganiseerd. Kom gerust een keertje langs of, nog leuker, doe mee.

Inlichtingen: broedplaatsderuwediamant@gmail.com

Ineke Lenssen en Hiske Faber, locatiemanager Hof van Sijthoff

Jongeren over hun buurt

De redactie kwam in contact met enkele middelbare scholieren (HAVO/VWO) van de Scholengemeenschap Bonaventura aan de Mariënpoolstraat. Zij vertellen over hun woonplek in de buurt. Hieronder antwoorden op een kleine enquête. Aan het woord is Sanne Nagels. In het septembernummer volgen een of meer andere jongeren met hun bijdrage. Leerlingen van andere scholen en uit andere straten en buurten zijn van harte welkom om aan te haken.

(vervolg JONGEREN OVER HUN BUURT)

Woon je al lang aan de Vondellaan? Sanne: ja, vanaf mijn geboorte (2004).

In wat voor huis woon je? Sanne: het is een jaren-dertig huis. We hebben een aanbouw en onze zolder is ook verbouwd. Onze tuin is groot en we hebben er een trampoline in staan.

Hoe ziet je kamer eruit? Sanne: Ik heb uitzicht op de Vondellaan en ook kan ik de Torteltuin zien. De kleur van mijn kamer is turquoise.

Wat vind je van de straat waar je woont? Sanne: Ik vind het leuk om aan de Vondellaan te wonen, want aan de overkant van ons huis is een grasveld waar je buiten kan spelen en voetballen enz. De Vondellaan is bij ons [aan de ventweg; red.] best rustig, omdat het eenrichtingsverkeer is en dat is fijn. En in de straat wonen ook best veel kinderen die ik ken.

Wat vind je van de buurt (wijk) waarin je woont? Sanne: De basisschool waarop ik zat, is heel dichtbij [Damlaan]. Dat was wel handig. Ook is het fijn dat er veel winkels in de buurt zijn (bijvoorbeeld op het Diamantplein). En het park bij de flats [Kweeklust] en de schaatsbaan waren ook altijd leuk om naartoe te gaan.

Heb je ook een minder leuk punt over jouw straat? Sanne: Het is heel vervelend dat er hondendrollen liggen op het veldje waar kinderen ook op spelen.

En wat vind je minder leuk aan de buurt of wijk? Sanne: Ik vind het jammer dat de Torteltuin al heel lang afgesloten is,

terwijl er nog steeds niks aan gedaan wordt en het ziet er nu helemaal niet meer zo mooi uit.

Wat is je favoriete plek in de wijk? Sanne: Vroeger was het: het veldje en het park. Maar nu is het toch echt de snackbar van Bram in de Tesselschadestraat. Hij is altijd grappig en heel vrolijk en heeft lekker eten en ijs ;-)

Sanne Nagels

Een goede buur

Een buur is iemand die in je nabijheid woont, zegt het woordenboek. Maar het spreekwoord zegt: een goede buur is beter dan een verre vriend. In het nieuwste gedeelte van de Mors, het Trisorcomplex, en dan vooral aan de Azurietkade 22-27, vind je daar het bewijs van.

En hoe is dat zo gekomen? Nou, enkele jaren geleden dachten twee buurvrouwen dat het wel gezellig zou zijn om met de bewoners van dit stukje galerij zo nu en dan een kopje koffie te drinken en wat met elkaar te kletsen over van alles en nog wat. Het bleek dat de overige bewoners van het stukje galerij er ook voor voelden. Sindsdien komen we eens in de maand bij elkaar, doen een bakkie met wat lekkers, daarna nog een hapje en een drankje. Ieder op zijn beurt speelt voor gastvrouw/ heer. De oudere bewoners worden vaak gesteund door de ietsje jongere bewoners. Zo schrobden bijvoorbeeld de 'jongeren' het stukje galerij voor de ouderen schoon. Waar vind je dat nog? We spreken over alles wat zich in en om Trisor afspeelt. Ook de dagelijkse zaken, zoals gezondheid, tv-programma's enz., komen voorbij. Dat alles natuurlijk in een erg gezellige sfeer. De bijgaande foto (alleen John en Geert ontbreken toevallig) geeft een indruk van ons gezelschap.

Leny, Koos, Janny, Tiny, Kees, Riek, Bert, Clarie, John en Geert hopen deze bijeenkomsten nog lang vol te houden!

Bert Kooreman

Onze webstek: Morsetekens.nl

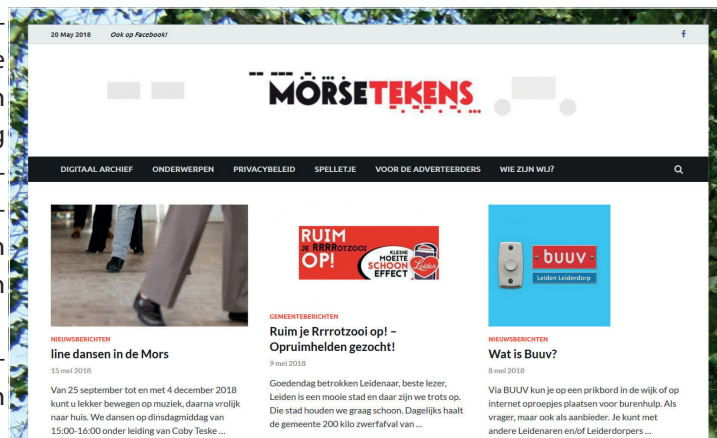
Volgens de teller mochten we ons verheugen in duizenden bezoekers per week. Dat zijn enorme aantallen gezien de omvang van onze doelgroep: de bewoners van de Morswijk en direct belangstellenden. Het bleken voornamelijk bezoekers uit Rusland, China en – tot onze verbazing ook – Denemarken. Zij lieten ook reacties achter op de webstek, te veel om serieus te nemen, want het meeste betrof nepberichten, “spam”. Na een goede onderhoudsbeurt, wat aanpassingen hier en daar werden het er een stuk minder. Nu komen er een paar honderd per week en de meeste krijgen te horen niet welkom te zijn. Dat zijn zoek- en andere robots die niet leren van hun fouten.

Na al dat werk blijven er weinig, maar wel serieuze bezoekers per week over. Nu kunnen we ons op de inhoud van de webstek richten. Vanouds werd de webstek gebruikt om een digitale versie van het magazine te plaatsen. Dat gebeurt nog steeds en alle eerdere versies staan in het archief op de webstek. Verder krijgen we van alle kanten berichten die – na moderatie – geplaatst worden. Zo staan er nieuwsberichten van de gemeente – voor zover die de Morswijk betreffen – en van het buurthuis. Kijk zelf maar eens.

Om u wat aan te sporen tot een bezoek hebben we een spelletje op de webstek gezet. Gaat u maar eens kijken. Wel zullen we om de zoveel tijd het spelletje veranderen of verplaatsen. Veel plezier!

De webstek kan bereikt worden via www.morsetekens.nl, ook op uw mobiele telefoon. Reageren op berichten of artikelen kunt u via ons e-adres info@morsetekens.nl of via Facebook-groep “Morsetekens”; een link naar de FB-pagina staat ook op de webstek en omgekeerd. U kunt ook nieuwe berichten inbrengen. Zorg dan wel dat er ten minste één plaatje bij is, want met tekst alleen krijgen we geen aandacht: liever een plaatje zonder tekst dan omgekeerd! Die plaatjes kunnen we ook verwerken in een spelletje!

Tekst en afbeelding Ger Koper

Dieren van de Mors: het vosje

Vossen heb je in soorten en maten. Naast het roodbehaarde zoogdier is er een groep dagvlinders, in kleur gelijkend, die vossen genoemd worden. En een roodbruin bijtje: het vosje. Ik noemde deze soort al in mijn bijdrage in Morsetekens jaargang 2 nr. 2, juni 2015, gewijd aan de wilde bijen. Nu ga ik dieper in op het vosje, dat in de Mors heel gewoon blijkt.

Op 21 en 22 april werd de eerste Nationale Bijentelling gehouden. Die warme zaterdag kwam ik aan het eind van de middag thuis van een bijenactiviteit waar ik gidste. Met het voornemen om op zondag zelf bijen te gaan tellen op mijn volkstuin. Maar dat hoefde niet; ik was in een mum van tijd klaar in plaats van het gevraagde half uur. In het trapportaal van mijn huis in de Bockhorst vond ik een bijvlieg (die deden ook mee), een meidoornzandbij én vijf vosjes, waarvan er

twee zich hadden doodgevlagen. Dat was uniek; ik had nooit eerder meer dan één wilde bij tegelijk in het trapportaal. Bij die Nationale Bijentelling, gericht op soorten die in tuinen te zien zijn, eindigde het vosje als vijfde in aantal, wat overeenstemt met het ruime voorkomen in Nederland.

Het vosje hoort bij de zandbijen, met zo'n 75 soorten in ons land. Lichaamslengte: 10 tot 12 millimeter, bijna zo groot als de honingbij. Het vrouwtje is te herkennen aan de dichte roodbruine beharing van zowel het borststuk als het achterlijf. De onderkant is zwart behaard. Het mannetje is voor een leek nauwelijks te onderscheiden van enkele andere zandbijen. Het vosje vliegt van half maart tot half juni. Alle zandbijen zijn solitair, dat wil zeggen dat de vrouwtjes in hun eentje leven, nestgangen graven, broedcellen maken, eitjes leggen en voor hun eigen nageslacht foerageren. Wel kunnen de vrouwtjes hun nesten vlak bij elkaar graven. Aan het einde van de nestgang liggen de broedcellen, die gevuld worden met stuifmeel en een beetje nectar. Daarop wordt per cel één eitje gelegd. Vosjes graven hun nesten graag aan de rand van grasvelden of paden, ook wel in kiertjes tussen de bestrating. Nesten van zandbijen en graafwespen zijn bovengronds goed te onderscheiden van het graafwerk van mieren. Bij mieren nesten zie je vormloze hoopjes zand met veel ingangen. De solitaire bijtjes en wespjes maken regelmatige zandhoopjes in kratervorm, afzonderlijk, maar vaak wel dichtbij elkaar.

Het vosje is niet kieskeurig in stuifmeel en nectar. Het bezoekt heel veel bloemen, zoals hondsdrif, speenkruid, boterbloem, botanische tulpjes. En bloeiende bomen en struiken, bijv. esdoorn, meidoorn en bessenstruiken. Net als andere zandbijen kan deze soort te maken krijgen met koekoeksbijen: bijensoorten die profiteren van andermans werk door eitjes te leggen in bevoorraden cellen van andere soorten. Maar zo is het vosje niet. Een vosje verliest misschien wel wat haren, maar streken uithalen, nee, dat doet dit nijvere bijtje niet.

Voor meer informatie over bijenacties en -activiteiten, zie "Nederland zoemt": <https://www.nederlandzoemt.nl/> . Voor acties in de regio Leiden – Alphen, ga naar "Bijenlandschap": <http://www.bijenlandschap.nl/> .

Gerard van der Klugt: tekst en foto's

Bent u klaar voor een vruchtbare zomer?

met Body & Beauty, de medische pedicure voor al uw voetproblemen.

Body & Beauty
medische pedicure & schoonheidssalon

Jacob Catslaan 46, Leiden
Tel: 071-5761755
www.body-and-beauty.nl

25

BBB weer actief?

Een belangrijk deel van de digitale Nieuwsbrief **Bockhorst** nr. 30 (petje af, collega's!) van 18 april is gewijd aan de toekomst van buurtorganisatie Bewoners Belangenvereniging Bockhorst (BBB). Deze lijdt al een tijdje een slapend bestaan na een bloeiperiode toen de buurt nog nieuw was. Een eerdere oproep om bestuursleden te werven had geen succes. (Dit verschijnsel komt vaker voor, terwijl straatinitiatieven en korte lokale projecten wél succes hebben). Om de vereniging in stand te houden als potentiële belangenorganisatie en om de periodieke digitale nieuwsbrief te kunnen blijven bekostigen roept de redactie van de nieuwsbrief de bewoners op een bijdrage te storten. Zie www.bbbockhorst.nl

Verder werd bericht over de prijsuitreiking voor buurtpreventie via de WhatsApp van de Veilige Buurt (zie de twee fraaie borden bij de ingangen van de Bockhorst): in maart was al twintig procent van de adressen in de buurt "lid" geworden van deze App. Ten slotte informatie over het Universitair Sportcentrum (USC) aan de overkant van de Plesmanlaan. Ook gewone wijkbewoners kunnen gebruik maken van de faciliteiten van het USC. Het USC biedt op het eigen terrein niet minder dan 67 sporten aan. Ter kennismaking is er vanaf 21 mei het zomerabonnement: de hele zomer sporten voor 48,50 euro. Zie www.uscleiden.nl

Gerard J. Telkamp

Gezondheidscentrum Vondellaan
Vondellaan 35Ac
2332 AA Leiden

071 5761757
info@fysiotherapievondellaan.nl

U bent van harte welkom voor:

- ✓ Algemene fysiotherapie
- ✓ Manuele therapie
- ✓ Kinderfysiotherapie
- ✓ Psychosomatische fysiotherapie
- ✓ Oedeemfysiotherapie
- ✓ Handfysiotherapie
- ✓ Dry needling
- ✓ Orthopedische revalidatie
- ✓ Valpreventie

Meer info op www.fysiotherapievondellaan.nl

Speelplaats “Berylplein” mooi opgeknapt

Onder een felle, vrolijke zon en onder belangstelling van enkele tientallen buurtbewoners en buurtkinderen opende wethouder Wijken [nog in het oude college B&W] Marleen Damen op Tweede Pinksterdag de vernieuwde speelplek in de Berylstraat. Het speelterrein is ooit begonnen als Boulevardje, nu wordt het Berylplein genoemd. Er is een hele historie van inzet en initiatief van bewoners en plaatsing van toestellen door de gemeente. Een nieuw buurtcomité vond een paar jaar geleden dat het speelplaatsje en de beplanting eromheen aan het eind van de Berylstraat (een zijstraat van de Saffierstraat, tegenover de Robijnhof) hard aan vernieuwing toe waren. Men klopte aan bij de gemeente. In 2017 heeft Wijkbeheer bepaald dat er ruimte op de begroting was voor de Berylbuurt. De initiatiefnemers van het comité voerden vele gesprekken over de plannen van de door de gemeente ingeschakelde aannemer. Eind april dit jaar was het zover. En in een maand is alles gefikst. Diverse bestaande elementen, zoals de betonnen zitpad-denstoelen en de stenen tafeltennistafel, werden verplaatst, er kwamen nieuwe toestellen, zoals een klimpiramide en een bootschommel, het terrein werd beter afgebakend, de jeu de boules-baan werd opgeknapt, enz. Het resultaat mag er zijn. In klein bestek een complete speeltuin, waar het goed toeven is voor jong en (begeleidend, jeu de boules spelend) oud. Het comité en de gemeente werkten samen, volgens een afsprakenlijstje of “convenant”, met eigen inzet en onderhoudswerk

van bewoners, plus ontwerp en financiering van de kant van de gemeente. Men mag zeker trots zijn op dit project.

Gerard J. Telkamp, met dank aan Yvonne Nicasie en Ton Zeilstra voor extra informatie.

Op de foto's (zie ook de voorpagina) van Paula van Ommen onder meer wethouder Damen en namens het comité Yvonne Nicasie.

Warme ontvangst op het Luchtmansplein

Op de heetste 19 april ooit gemeten zitten we in een gezellige achtertuin op het Luchtmansplein. We zijn te gast bij Nel van der Put in de Bockhorst. Zij is winnares van de prijsvraag in het maartnummer van de Morsetekens. Volgens afspraak wordt de redactie ontvangen voor een korte kennismaking en voor overhandiging van de prijs, een tegoedbon van Maxime's Hairpalace op de Lage Morsweg. Nel is hier best blij mee, want ze vindt het aardig om aandacht te besteden aan de middenstand in de wijk.

Nel woont al enige tijd in de Bockhorst. Vroeger was ze lid van de redactie van het buurtblad Bockepraet. Ook gaf ze samen met een collega cursussen zinging. Op het ogenblik houdt ze zich als coördinator bezig met het werk van *Fietsmaatjes*. (Morsetekens publiceerde hier eerder over, in juni 2017) *Fietsmaatjes* heeft in Leiden en Leiderdorp een aantal duo-fietsen. Dat zijn speciale fietsen voor mensen die zelf niet zo gemakkelijk meer zelfstandig kunnen fietsen (de "gasten"), maar die samen met een vrijwilliger van gezelligheid en frisse lucht willen genieten. Gast en vrijwilliger fietsen naast elkaar op de elektrisch ondersteunde duo-fiets. Mee-trappen mag, maar het hoeft niet. In onze wijk staan twee fietsen gestald bij de Serviceflat Schouwenhove. Het initiatief zoekt voor de Mors nog vrijwilligers. Voor aanmelding als gast, vrijwilliger of sponsor, mail contact@fietsmaatjesleidenleiderdorp.nl

Hilde van Dijk en Gerard J. Telkamp

Ramadan, ook in de Mors

Als dit juninummer bij de lezers in de bus valt, is de jaarlijkse maand Ramadan misschien net voorbij. Toch is het nuttig te weten wat uw islamitische burens hebben meegemaakt. Veel inwoners van de Mors houden zich aan de godsdienstige plicht van de Ramadan, het vasten tussen zonsopgang en zonsondergang, dit jaar tussen woensdagavond 16 mei en donderdagavond 14 juni. Onze redacteur Lia van der Laan vroeg aan de familie Berak wat de Ramadan inhoudt.

Wanneer begint de Ramadan? De Ramadan start 15 mei of een dag later. Het begin hangt af van het begin van de nieuwe maan.

Wat is Ramadan? Ramadan is de negende maand van de Islamitische kalender, de maand van het vasten. We vasten van zonsopgang tot zonsondergang. We drinken dan niet en eten niet. Ook roken is verboden. Het is de opdracht van Allah, het is één van zijn geboden. Hij wil dat wij dan met ziel en lichaam met ons geloof bezig zijn, om daarmee bewustzijn van God te krijgen. Iedereen die Ramadan vol geloof en toewijding volgt, zal gereinigd worden van al zijn eerder begane zonden. Ook mag je tijdens de ramadan niet roddelen en liegen of andere slechte dingen doen. Eén van de poorten van het Paradijs wordt de poort van Riaan genoemd. Zij die vasten en leven naar de wil van Allah, zullen er naar binnen gaan, de anderen niet.

Zien jullie er tegenop zo'n maand te vasten? Nee hoor, dat valt wel mee. Je bent snel gewend. De eerste dagen heb je honger en dorst, maar dan treedt er al gauw gewenning op.

Vieren jullie het doorbreken van het vasten s'avonds met hele familie [met de iftar-maaltijd]? Nee, wij vieren het alleen met ons gezin, helaas woont onze familie in Marokko en Frankrijk. Drie dagen voor de Ramadan is afgelopen, gaat iedereen naar de Moskee om samen te bidden en te eten. Aan het einde van de Ramadan vieren we het Suikerfeest. Dat zal 14 juni zijn of een dag later.

Lia van der Laan

foto: iftarmaaltijd van Faiza Abdulkader

P.S. Wist u dat iftar eigenlijk ontbijt betekent? Het is namelijk voor degenen die meedoen aan de Ramadan, de eerste maaltijd van de dag. Vergelijk het Engelse woord breakfast = het breken van het vasten (Hilde van Dijk, met dank aan Faiza Abdulkader).

Berichten uit de buurt

Wat is BUUV?

Via BUUV kun je op een prikbord in de wijk of op internet oproepjes plaatsen voor burenhulp. Als vrager, maar ook als aanbieder. Je kunt met andere Leidenaren en/of Leiderdorpers samen iets ondernemen of elkaar helpen. Denk daarbij aan koken voor elkaar, iemand gezelschap houden, het uitlaten van de hond, een lift naar de dokter of hulp in de tuin. BUUV is buurtgericht, maar je kunt ook buiten de buurt zoeken naar vraag en aanbod. Als BUUV hoeft je niet altijd klaar te staan. Af en toe helpen kan ook. Gewoon wanneer het uitkomt. Wat voor de één een kleine moeite is, is voor de ander juist van betekenis. In de wijk kun je het BUUV prikbord op 4 plekken vinden: bij Morschwijk aan Topaaslaan 19, bij stichting Radius aan de Opaalstraat 1, bij de Robijnhof 1 en sinds kort ook bij de Jumbo in het winkelcentrum bij de inpaktafels. Gebruik je BUUV liever online? Ga dan naar buuv.nu

Linedansen bij Radius

Van 25 september tot en met 4 december 2018 kunt u lekker bewegen op muziek, daarna vrolijk naar huis. We dansen op dinsdagmiddag van 15:00-16:00 onder leiding van Coby Teske aan de Opaalstraat 1. Kosten zijn 2 euro per keer, aanmelden is niet nodig. Zowel mannen als vrouwen zijn welkom en de leeftijd maakt niet uit. In principe is het dansen gericht op 55-plussers, maar iedereen is welkom! Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Radius via 071 7074200 of via info@radiuswelzijn.nl

Renée Klapwijk (wijkmedewerker Radius Mors)

Internetcafé in de Mors

55-plussers onder u met computer-, laptop-, tablet- of smartphoneproblemen kunnen elke woensdagochtend van 10 tot 12 uur terecht bij Radius in de Mors gelegen in de Opaalstraat 1. Bij het internetcafé is iedereen welkom. Kundige vrijwilligers nemen er rustig de tijd voor om u wegwijs te maken en problemen op te lossen. Aarzel niet te komen. ik heb zelf goede ervaringen. Het is er ook gezellig en. Zelf kom ik er om steeds bij te leren. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Radius tel. 071-7074200 of per mail info@radiuswelzijn.nl
Lia van der Laan

WijkplaatsCafé vrijdagmiddag om de twee weken

Voor wie voor een goed gesprek wijkgenoten wil ontmoeten in een gezellige sfeer en onder het genot van een hapje en een drankje, is er om de twee weken op vrijdagmiddag in De Wijkplaats, Topaaslaan 23, het WijkplaatsCafé, naast buurthuis Morschwijk. Tijd: 17 tot 19.30 uur.

Het WijkplaatsCafé is een initiatief van de Protestantse Geeloofsgemeenschap De Verbinding. Het idee is om elkaar in een ontspannen sfeer te ontmoeten. Onder het genot van een hapje en een drankje is er ruimte om nieuwe vrienden te maken en bestaande vriendschappen te onderhouden. Ook om te discussiëren over belangrijke zaken, te praten over wat ons bezighoudt, maar vooral om samen te lachen en te genieten van de goede kanten van het leven. De heerlijke hapjes zijn gratis, de wijn is 1,50 euro; overige consumpties 1 euro.

LET OP: het WijkplaatsCafé is er om de week in de oneven weken: dus: vrijdag 22 juni (week 25), vrijdag 6 juli (week 27), vrijdag 20 juli, 3 augustus enzovoorts. Dus kijk goed in Uw agenda s.v.p.

José van het Veld

Ortho Diamantlaan

A REASON TO SMILE

Ben je niet tevreden met de stand van je tanden?

Kom dan snel langs voor een gratis en vrijblijvend consult.

- We behandelen volgens de nieuwste inzichten
- We hebben geen wachttijden
- Kijk op onze website www.orthodiamantlaan.nl voor verdere informatie en aanmelding

Ortho Diamantlaan
tandartsen voor Orthodontie

Adres Diamantlaan 174, 2332 GR Leiden
Telefoon (071) 362 74 87
E-mail info@orthodiamantlaan.nl

“GoDeep Game“ in en rond Robijnhof

Een van de bijzondere projecten die tot stand komen in Robijnhof is het ‘GoDeep Game’. Kunstenaars Wim Kuin, verbonden aan de (kunst) stichting Leidse Stijl, en Mara Verduin van Elos foundation hebben het initiatief genomen om een GoDeep Game uit te voeren (i.s.m. Elos foundation) in en om de Robijnhof.

GoDeep Game is een internationaal ontwikkeld spel dat tot doel heeft - groepen - mensen bij elkaar te brengen en lokale gemeenschappen te versterken. Vanuit Robijnhof willen de verschillende groepen bewoners de verbinding aangaan met de omliggende wijk en de onderlinge betrokkenheid tussen groepen versterken. Ambassadeurs vanuit Robijnhof en buurtbewoners die vooraf belangstelling toonden (zie morsetekens.nl) voor het spel, zullen vanaf 5-6-7 juli de buurt ingaan om zoveel mogelijk buurtbewoners enthousiast te maken tot het uiteindelijk spelen van het GoDeep Game buurt evenement op *zondag 8 juli*. (niet zoals eerder bericht 7-10 juni)

Informatie mara@maraverduin.nl tel. 06-266 58 480.

op de foto van Chris Blok het plaatsen van het kunstwerk in het water bij Robijnhof (zie ook artikel op pagina 8-9)

PROFILE
DE FIETSSPECIALIST

...daar mag je **méér** van verwachten!

Van Polanen

Op vertoon van deze advertentie

15% KORTING

op alle voorraad modellen van
Trek, Sparta en RIH

Ook voor al uw reparaties

Profile van Polanen | Morsweg 174 | 2332 ES Leiden
071 531 34 98 | www.profilepolanen.nl

PUZZEL

lucht	?...	werk
vlieg	..?.	schema
stoelen	.?..	les
peren	...?	stam
jas	.?.	agenda
spoor	?	net
appel	?....	bodem
radio	.?..	prent
boeren	...?	raap
stort	.?...	druppel
water	..?.	datum
muziek	?....	kraker

oplossing vorige keer

binnen	<i>land</i>	huis
lijn	<i>bus</i>	baan
spoor	<i>trein</i>	reis
snel	<i>weg</i>	dek
post	<i>zegel</i>	ring
zand	<i>zak</i>	doek
film	<i>rol</i>	trap
appel	<i>moes</i>	tuin
wereld	<i>winkel</i>	centrum
keuken	<i>deur</i>	knop
soep	<i>groenten</i>	boer

De uitkomst was : asielzoeker

Vul op de plaats van de puntjes een woord in, zodat het met het 1e woord een nieuw woord vormt, en met het laatste weer een ander woord vormt. Zet alle letters in de vraagtekens naast elkaar en u heeft de oplossing. Stuur uw oplossing met naam en adres vóór 15 juli naar info@morsetekens.nl . Onder de goede inzenders wordt een cadeau verloot, ter beschikking gesteld door: **Body & Beauty Pedicure & Schoonheidssalon Jacob Catslaan 46.**